

בס"ד

ליקוטי בן לאשרי

מתוך ספר בן לאשרי ברכה משולשלת

מהג"ר יצחק הכהן הוברמן זצ"ל - "הצדיק מרעננה"

פרשת בשלח תשפ"א

על זה אמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו, ואם היה רק על דרך שלשת ימים ואחר כך לחזור למה לו הטורח הזה להוציא הארון מנילוס או מקברניט של מלכים בדרך נסיי (שמות רבה פ"ב, יט), ולהחזירו אחר שלשת ימים. הא למדת שכבר נשתחררו, ולא יחזרו עולמית, ובזה יקויים מצות בני ישראל ואחרי כן יצאו ברכוש גדול (בראשית טו, יד). דאם היתה ההשאלה על שלשת ימים בלבד, מה זה רכוש, הלא אחר שלשת ימים יחזירום. אבל אחר לקיחת משה רבינו ע"ה את עצמות יוסף שזה היה פרסום לשחרורו, כבר ידעו שלא יחזרו בשום אופן למצרים, וכל הכסף וזהב ושמלות ששאלו ישארו בידם, אז נקרא רכוש גדול, ועל כן גם מצות בני ישראל שנתעסקו בביזה גם כן נקרא על שמו של משה רבינו ע"ה, דלולא זה לא היה הרכוש שלהם, כנ"ל: (עמ' צד)

דרוש. (יג, יט) ויקח משה את עצמות יוסף עמו, ברז"ל (סוטה יג, א) חכם לב יקח מצות, זה משה שהכל עסקו בביזה והוא עסק בעצמות יוסף. יש לדקדק הלא זה רק מצוה אחת וקרא קאמר מצוות, איך יוכל להתפרש על לקיחת עצמות יוסף, ויש להקשות עוד למה קראוהו ליוסף עצמות, הגם שטעם הפשוט יש לומר לפי שיוסף בעצמו בחייו אמר להם (בראשית נ, כה) והעליתם את עצמותי. מכל מקום יש לומר עוד כונה בזה

מפולש, היינו מאותן שהרעו להם בשנאה גלויה. כי קרוב הוא, מחמת שעכשיו נעשה פרעה קרוב להם, גם המצריים כאומרם ז"ל (הובא ברש"י לעיל יב, לו) וישאילום, בעל כרחם דישראל אם שאל כלי אחת נתן לו המצרי שנים, ועל כן היה באמת חשש שישובו מצרימה, כי אין כל חדש תחת השמש, גם היום יסחרו בני ישראל עם הנאצים ימח שמם: (עמ' צג)

דרוש. ויהי בשלח פרעה את העם וגו', ויקח משה את עצמות יוסף עמו, וברז"ל (סוטה יג, א) הה"ד (משלי י, ח) חכם לב זה משה, יקח מצוות, שכל ישראל עסקו בביזה מצרים ומשה רבינו ע"ה נתעסק בעצמות יוסף. דקדקו המפרשים דהרי לא היתה אלא מצוה אחת לקיחת עצמות יוסף, ובקרא כתיב מצוות, דמשמע הרבה. ויש לומר דהנה הפני דוד מביא שהמפרשים דקדקו שהפסוק ויקח משה את עצמות יוסף, יש לו יותר שייכות בפרשת בא, ומה שייכותו לפרשת בשלח. ויש לומר דלעיל פרשת בא אמרו רז"ל (ילקוט שמעוני בא, רמז רח) על פסוק (יב, לא) צאו מתוך עמי, שאמר לו משה אין אנחנו יוצאים עד שתאמר הרי אתם ברשותכם הרי אתם בני חורין, ואמר כן. ולפי זה הפירוש ויהי בשלח פרעה, ששחרר אותם, על דרך שילוח עבדים, שהכונה שחרורם. אך מי ידע מזה ששחררם באמת,

מוסר. ויהי בשלח פרעה את העם וגו', פן ינחם וגו', ושבנו מצרימה, לכאורה יפלא דלעיל (ב, כג) כתיב ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו, עכשיו שפרעה מעצמו שחררם, והמצריים מהרו לשלחם מן הארץ, היה להם להיות בשמחה גדולה, ואמאי קאמר ויהי דמורה על ענין צרה (ויקרא רבה פ"א, ז). ועוד יפלא דרש"י כתב (להלן יד, ד) ויחנו, להגיד שבחן של ישראל שלא אמרו צריכין אנו לברוח מרודפינו, אלא אמרו אין לנו אלא דברי בן עמרם, ואם כן למה פחד שישובו מצרימה להשתעבד בעבודת הפרך. אמנם זה דרך עם ישראל שבכל מקום שהם אף כי סובלים כל הזמן מהגויים, אם רק פעם אחת יראו להם פנים שוחקות, שוכחים כל מה שהרעו להם, ונעשים אוהבי הארץ ושכניהם הגויים. ובפרט בפולניה ובאשכנז הטמאה, עכשיו שנשקטה השנאה הגלויה גרים שמה בני ישראל. ועוד יותר שגם אותם שכבר היו בארץ ישראל חזרו לפולניה ואשכנז. זהו שאמר הכתוב ויהי, היה צרה, בשלח פרעה את העם, שהראה להם פנים מסבירות, ונתן להם גם מבהמות שלו, כדכתיב (לעיל יב, לב) קחו כאשר דברתם, ובפירוש רש"י שם. אז תיכף שכחו מה שהרע להם כל הזמן, והתחילו לדבר ביניהם שפרעה שלחם. ולא נחם אלקים. אדרבה. דרך ארץ, היה להם, פלשתים, לשון מבו

"הנני מוסר עוד מודעה שהחלטתי להתפלל כל"נ בכל יום על כל אלה שיעיינו בספר ויגידו בשמי דברי תורה לאחריים שיוושעו מכל צרה שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב" – רבינו בספרו חלק א'

א

להנצחה ועוד פרטים להתקשר ל office@rabbidg.com

בס"ד

ליקוטי בן לאשרי

מתוך ספר בן לאשרי ברכה משולשלת

מהג"ר יצחק הכהן הוברמן זצ"ל - "הצדיק מרעננה"

רמז. (יג, כב) לא ימיש, ב' במסורה הכא, ואידך לא ימיש מתוך האוהל. יש לפרש רמיזת המסורה על תלמידי חכמים הסובלים צער ויסורין בחינת ענן, ואף על פי כן אין קורין תגר על הקב"ה, ועוסקין בתורה הקדושה יומם ולילה, כיהושע בן נון שכתוב בו (להלן לג. יא) לא ימיש מתוך האהל, אהלה של תורה, הם ראויים להיות מנהיגים, וללכת לפני העם להדריכם בדרכי ה', כיהושע שזכה להיות מנהיג ישראל אחר פטירת משה רבינו ע"ה: (עמ' קב)

דרוש. (יד, י) ופרעה הקריב, דרשו רז"ל (שמות רבה פכ"א, ה) שהקריב לבן של ישראל לתשובה. יש לפרש על פי דברי הרב הקדוש זי"ע מלובלין בספר זכרון זאת (בפרשתנו) דיצר הרע נקרא פרעה, ובספרי מוסר כתבו על פסוק (תחלים קיט, צח) מאויבי תחכמני, דכמו שיצר הרע הוא אויב האמיתי עושה כמה השתדלות לפתות לעבירה, רחמנא ליצלן, כן צריך להתחזק ולהשתדל בכל ההשתדלות להתרחק מהעבירה, ולעשות מצוה בכל יכולתו. וזה כונת הפסוק ופרעה, היצר הרע בעצמו, הקריב, הוא המלמד איך להיות משתדל בכל מיני השתדלות לעשות תשובה על מה ששמעו בקולו, וביותר שלא לשמוע: (עמ' קב)

¹ עי' בספר מגיד הרקיע על עיני פורים מאמר ה' - 'הקדים שקליהן לשקלי' שהרחבנו את הדיבור בענין יסוד זה.

דרוש. ויקח משה את עצמות יוסף עמו, בגמרא (סוטה יג, א) בא וראה כמה חביבות מצוות על משה רבינו שכל ישראל עסקו בביזה והוא עסק במצוות שנאמר (משלי י, ח) חכם לב יקח מצוות ואויל שפתים ילבט, במפרשים הקשו מדוע הביאה הגמרא סיום הפסוק, שאינו שייך לעניננו. ולענ"ד נראה דבאמת הקשו גם כן למה אמר מצוות, הלא לא היתה אלא מצוה אחת. ויש לומר דחדא מתורצת בחברתה, דבאמת היו כאן שני מצוות, האחת העלאת עצמותיו ממצרים, דבזה קיים השבועה שהיתה מוטלת על כל ישראל שהשיעם יוסף (בראשית נ, כה) והעליתם את עצמותי, והשנית מצות קבורתו, שזה מצוה גדולה בכלל גמילות חסד של אמת. אבל אחר כך חטא משה רבינו ע"ה במה שאמר (במדבר כ, י) שמעו נא המורים, כדעת הרמב"ם ז"ל (הובא בראב"ע שם). ועל כן נגזר עליו שלא יכנס לארץ ישראל, ולא היה יכול לגמור מצות העלאת לגמרי, דארץ ישראל גבוהה מכל הארצות (זבחים נד, ב), וכל זמן שלא הכניסם לארץ ישראל לא נגמרה המצוה, אפילו הראשונה. וזה כונת סיום הפסוק שהובא בגמרא ואויל שפתים, שעל ידי שאמר להם שהם שוטים כפירוש רש"י (שם) שוטים מורים את מוריהם, ילבט, לכך נענש שלא הכניסם לארץ ישראל, וממילא לא היה יכול לגמור המצוה, ונקראה על שם בני ישראל: (עמ' ק')

שלפי זה תהיה מתורצת קושיה בחברתה, דעצמות היינו עיקר מדתו של יוסף, היינו שבזכותו פרנס כל העולם כדכתיב (בראשית מב, ו) הוא המשביר לכל עם הארץ, וכידוע (ראה ליקוטי תורה וישב) דהוא צדיק יסוד עולם, צינור המעביר שפע כל הספירות הקדושות לכנסת ישראל. ולקח לו משה רבינו ע"ה גם מצוה זו, וכדברי רז"ל (תענית ט, א) דהמן היה בזכות משה רבינו ע"ה ועוגות שהוציאו ממצרים כבר טעמו בהם טעם מן (קידושין לח, א), ולזון כל ישראל זה ודאי נקרא בשם מצוות, דאז שכולם עסקו בביזה של ניצוצות קדושות פרטיים, משה רבינו ע"ה הוציא הניצוצות קדושות כללי שיוסף הצדיק המשיך אז למצרים:

או ייאמר על פי דברי הילקוט ראובני (שמות אות סו, צד) דמשה רבינו היה בדרגה דיוסף עי"ש, וכן ביוסף כתיב (בראשית לו, ב) והוא נער, ובמשה רבינו ע"ה כתיב (לעיל ב, ו) והנה נער בוכה. ויפורש עצמות, תקפו של יוסף שהיה תמיד בא לעזור החלשים בני בלהה וזלפה שאחיו מבזים אותן והוא היה מקרבן (רש"י בראשית לו, ב). כמו כן הציל משה רבינו ע"ה את העברי מיד המצרי שהכהו, ובנות מדין מהרועים, והבא לעזרת החלשים זוכה למלוך ועל כן נבדקו משה ודוד במרעה הצאן, כאומרם ז"ל (שמות רבה פ"ב, ב - ג) אתה רחמת על צאן יתרו בא ותרעה צאני: (עמ' צט)

"הנני מוסר עוד מודעה שהחלטתי להתפלל כל"נ בכל יום על כל אלה שיעיינו בספר ויגידו בשמי דברי תורה לאחרים שיושעו מכל צרה שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב" - רבינו בספרו חלק א'